

การแบ่งประเภทนิทานพื้นบ้าน

การแบ่งนิทานพื้นบ้านมีวิธีแบ่งและใช้คำแตกต่างกันไปบ้าง ในที่นี้จะจำแนกประเภทนิทานตามรูปแบบของนิทานออกเป็น ๑๔ ประเภท ดังนี้

๑. นิทานปรัมปรา หรือนิทานทรงเครื่อง มีลักษณะเด่นคือเป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีเหตุการณ์ขัดแย้ง มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เช่น โสนน้อยเรือนงาม ปลาปู้ทอง นางสิบสอง สังกข์ทอง
๒. นิทานท้องถิ่นหรือนิทานประจำถิ่น นอทานประเภทนี้ผู้เล่าจะเล่าด้วยความเชื่อว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นเรื่องจริง มีตัวละครจริง เช่น ท้าวแสนปม เมืองลับแล พระยากร พระยาพาน
๓. นิทานประเภทอธิบายหรือนิทานอธิบายเหตุผล เป็นเรื่องที่ตอบคำถามว่าทำไมเพื่ออธิบายความเป็นมาของบุคคล สัตว์ เช่น เกาะหนูเกาะแมง ในจังหวัดสงขลา ถ้ำผานางคอย จังหวัดแพร่
๔. นิทานชีวิต เป็นเรื่องค่อนข้างยาว เนื้อหาของนิทานคล้ายชีวิตจริงมาก เช่น ขุนช้าง ขุนแผน พระลอ ไกรทอง
๕. นิทานเรื่องผี เป็นนิทานที่ตัวละครเป็นผี วิญญาณ เนื้อเรื่องตื่นเต้นเขย่าขวัญ
๖. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานกล่าวถึงคุณธรรม ความสามารถ ความฉลาด ความกล้าหาญ ส่วนมากเป็นวีรบุรุษของชาติบ้านเมือง เช่น เจ้าสายน้ำผึ้ง พระร่วงวาจาสิทธิ์ ไกรทอง
๗. นิทานคติสอนใจ หรือนิทานประเภทคำกลอน เป็นเรื่องสั้น มีเนื้อหาสอนใจให้แนวทางในการดำเนินชีวิต
๘. นิทานศาสนา เป็นนิทานเกี่ยวกับศาสนา พระเจ้า นักบวชต่างๆ
๙. นิทานชาดก เนื้อหากล่าวถึงประวัติและพระจริยวัตรของพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติในภพต่างๆเช่น พระเวสสันดร
๑๐. ตำนานหรือเทพนิยาย เป็นนิทานที่ตัวละครเป็นเทพยดา นางฟ้า
๑๑. นิทานสัตว์ เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์แต่สมมุติให้มีความนึกคิด การกระทำและพูดได้เหมือนคน
๑๒. นิทานตลก ส่วนใหญ่เป็นนิทานสั้นๆจุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่พฤติกรรม เหตุการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้ อาจเกี่ยวกับความโง่ การแสดงไหวพริบ การพนันขันต่อ เช่น ศรีธนญชัย หัวล้านนอกครุ
๑๓. นิทานเข้าแบบ เป็นนิทานที่มีแบบแผน ในการเล่าเป็นพิเศษแตกต่างจากนิทานประเภทอื่น
๑๔. นิทานปริศนา เป็นนิทานที่มีการผูกถ้อยคำเงื่อนงำให้ทายหรือให้คิดไว้ในเนื้อเรื่อง เช่น นิทานปริศนาธรรม นิทานเวตาล